

drevoja za posek ipd). Postavlja pa se tudi vprašanje smiselnosti obveznega članstva v zbornici, posebej še ob dejstvu, da se srečujemo z lastniki, ki sta jim kmetija in dohodek iz nje pomembna, pa do malih posestnikov, ki dohodke pridobivajo iz drugih virov. Nesprejemljivo je tudi, da gozdarstvo k prepravi te zakonodaje sploh ni bilo povabljeno, čeprav naj bi bilo v zbornico vključeno.

11. Zadrage so predvsem namenjene ekonomskim posestnikom malih zasebnih lastnikov za uspešno vstopanje na trg. Zaradi pa lahko opravljajo tudi številne druge naloge za svoje člane in nečlane. Danes je najpomembnejša naloga zadrage odkup lesa, pomembna pa postaja tudi povezovanje članov na področju tarne gozdne proizvodnje.

12. Zavod za gozdove Slovenije še kot enotna javna gozdarska služba za vse gozdove po začasnem prilagajanju postopno uveljavlja. Prav v času konsolidacije pa od vlade in resornega ministrstva ni deležen podpore, pač pa razmišljanje o njih zveni "demonstrati". Pri lastnikih je potrebno kritično oceniti premajhni, čeprav naraščajoč interes za sodelovanje z javno gozdarsko službo ter za izvajanje del v gozdovih.

13. V obdobju skupnega gospodarjenja z družbenimi in zasebnimi gozdovi se je gozdarstvo v reproduktivnem smislu samofinanciralo, le k razširjeni reprodukciji so nekaj sredstev prispeli tudi porabniki lesa. Sedanji sistem gozdne reprodukcije je teoretično razmeroma dobro postavljen, deluje pa lahko le, če namretna država za reprodukcijo dovolj sredstev kar jih ni dovolj, je zaostajanje gojitvenih del iz leta v leto večje. Izvedba gojitvenih del v zasebnih gozdovih je žal prevečkrat zaradi skorajnega interesa lastnikov gozdov odvisna predvsem od razpoložljivih proračunskih sredstev. Čelo v državnih gozdovih se je začel obseg gojitvenih del zmanjševati, saj država ne zagotavlja več izvajanja del, predvidenih z gozdnogospodarskimi načrti. V takšnih razmerah bi morali takoj poiskati učinkovite rešitve. Lastniki gozdov bodo morali

vračati več denarja, ustvarjenega s prodajo lesa tudi nazaj v gozdove.

14. Zasebni lastniki gozdov so po prvi sprostosti in naravdušenju leta 1990 (zlasti zaradi obvezne prodaje lesa) razočarani. Subvencije za gozdnogospodarska dela so, gledano s stališča lastnika, premajhna in ne nadomeščajo nekdanje vzajemnosti, ki je bila zagotovljena preko biološke amortizacije; prodaja lesa pa je težja, kot so pričakovali. Gospodarnost na razdrobljeni zasebni gozdni posesti je nizka. Na majhni posesti, ki v Sloveniji še vedno prevladuje, ni mogoče z nobeno tehnologijo doseči gospodarsko pozitivne gozdne proizvodnje in lesna cena ne pokriva prodajne cene lesa na kamionski cesti. Na srednji gozdni posesti (nad 30 ha) lahko pričakujemo pozitivne ekonomske rezultate pri uporabi tehnologij, ki uporabljajo prilagojene kmetijske traktorje. Le največja gozdna posesti omogoča kombinacijo različnih tehnologij pridobivanja lesa in tudi pozitivne ekonomske učinke. Krepiti je treba tudi gozdarsko podjetništvo, vendar na trdnost postavljenih ekoloških okvirih.

15. Ne najboljše stanje gozdov (rezultat odnosa do gozda v preteklosti - zaradi dolgoročnosti razvoja gozdov tudi precej oddaljeno), številne motnje, ki trenutno, nekatere pa tudi že daljše obdobje prizadevajo slovenske gozdove (preštevila rastlinojeda drvtja, neusklajena z možnostmi okolja, umre, onesnaženo ozračje, škodljivci, bolezni) in ne najboljši odnos do gozda (raostajanje negovalnih sečenj, predvsem redčenj, slaba realizacija načrtovanih gojitvenih del, neizpolnjevanje finančne obveze države do gozdov) ogroža izpolnjevanje večnamenske vloge gozda in ožje, ki jih pred gozdove postavljamo, odloaga v megleno in oddaljeno prihodnost.

Delovna skupina za zaključke

mag. F. Perko, doc. dr. Boštjan Košir, Jurij Beguš, Joži lakša, Ignacij Pirlar

6. V 1997/10 - Rezultati ankete o poznavanju gozdov in gozdarstva v javnosti

V deseti številki lanskega letnika *Gozdarskega vestnika* je bil objavljen prispevek *Rezultati ankete o poznavanju gozdov in gozdarstva v javnosti*. Skoraj brez zahtev je mogoče podpreti na vedene razloge za izvajanje anket, ni pa mogoče prezeti nekaterih spodbujajev, ki zelo zmanjšujejo uporabno vrednost pridobljenih podatkov.

Najpomembnejša metodološka napomba k izvedbi ankete se nanaša na izbor anketirancev. V opisu podatkov o vzorcu anketiranih namreč ne moremo zaslediti, kako je bila zagotovljena naključnost izbora anketiranih oseb. Če izbor ni bil naključen, ni mogoče prav nobeno posluševanje, ampak se vsi dobljeni podatki nanašajo zgolj na populacijo oseb, ki so bile anketirane in nikakor ne na "javnost". Iz opisa vzorca anketiranih je mogoče razbrati, da so bili anketirani predvsem

tiisti, s katerimi prilagajajo gozdarji v stik (lastniki gozdov, moža i. znanec? sorodniki?...), kar je zelo omejevalo in opredelilo populacijo anketirancev in verjetno tudi vplivalo na odgovore. Manjka tudi pomembni podatek, kakšna je bila osnovna baza podatkov, ki je služila za izbor anketirancev. Če je bila baza omejena samo na mariborsko območje, potem bi moral naslov ankete to opredeliti ("v javnosti mariborskega območja"), sicer podaja naslov napačen vtis, da se mogoče nanaša na celo Slovenijo.

V vsebinskem delu ankete moramo omeniti razpravo o splošnem vztrajanju zap. 9. 2. Ali so slovenski gozdovi javna dobrina? Vprašani so z večino 87% odgovorili z "da", 10% z "ne" in 3% z "ne vem". V razpravi avtor prispevka pravi, da je to kakovosten podatek, da bodo lahko na tem področju še kaj

postorili. Postorili kaj? Tega iz prispevka ni mogoče zaslediti, je pa mogoče ugotoviti s pomočjo novinarskega poročila o omenjeni anketi (Delo, 6. maj 1997), ki ga je kljub zamudi treba omeniti. V članku zasledimo, da je avtor ankete ob njeni predstavitvi med drugim povedal: "Da gozdovi niso javna dobrina, je menilo 10 % vprašanih, kar vzbuja skrb, saj so tako opredeljeni v ustavi, pa tudi lastninska pravica do gozdov je omejena". Ker navedb, kolikor mi je znano, avtorji ankete nikoli niso demantirali, jih pripisujem njim, in kot kaže nameravamo 'nekaj postoriti' za tistih 10 %, ki menijo, da gozdovi niso javna dobrina. Zakaj in komu bi to zbuvalo skrb, ni navedeno. Mimogrede. Ustava ne opredeljuje pojma javne dobrine, še manj pa gozdov (ki jih sploh ne omenja) kot javno dobrino. V ustavi je sicer omenjeno javno dobro, ki pa je pravni pojem, povezan z zakonskimi omejitvami lastnine. In ker smo že pri gozdu, je treba tudi omeniti, da po mnenju nekaterih pravnikov (celo ustavni sodnik) gozda ne moremo brez zadržkov šteti za javno dobro. Javna dobrina je ekonomski pojem, ki velja za dobrine, pri katerih ni mogoče izključiti posameznega uporabnika (mogoča je zastojkarska raba), kar ima posledice pri odnosu med ponudbo in povpraševanjem po teh dobrinah. Kar se tiče gozda, lahko ugotovimo, da je samo nekaj koristi gozda takih, pri katerih ne moremo

doseči izključljivosti rabe, pri večini pa je izvedljiva in je samo politično vprašanje. Gozd nima značaja javne dobrine kot celota, ampak jo imajo samo nekatere vloge. Od vprašanih ne moremo pričakovati poznavanja teh, na videz dlakocepskih razlik, ki pa imajo pomemben vpliv na gospodarjenje z gozdovi in ustvarjanje odnosa do njih, predvsem do lastnine. Seveda pa so lahko moje pripombe samo posledica nesporazuma, ki ne bi nastal, če bi bilo vprašanje natančneje predstavljeno in razprava nekoliko podrobnejša.

Zadnji del razprave je namenjen ZGS in izračunu števila obiskov gozdov. Če ni bilo izvedeno naključno vzorčenje, izračun obiskov nima smisla. Izračun mi kljub 'preprostosti' ni razumljiv in daje res skorajda neverjetne rezultate, kot so napisali že novinarji. Kako recimo tisti, ki vsak dan obiskujejo gozdove, to storijo 180 krat na leto?

Pri prebiranju komentarja rezultatov o vlogi ZGS pri 'skrbi' za gozdove se ni mogoče znebiti vtisa pristranosti. Da bi se v bodoče podobnim očitkom izognili, bi bilo koristneje, da bi ankete, ki vsebujejo vprašanja o samem ZGS, izvedle nepristranske in strokovno usposobljene organizacije.

Mag. Milan Šinko

Organiziranost slovenskega gozdarstva po letu 1993

Dosedanja prizadevanja so dobra, kvartijo jih le rezultati.

Principijlivi in argumentirani analizi gozdarskih razmer Iztoka Winklerja v šesti številki GozdV ni kaj dodati, apologetične in propagandistične ocene Franca Ferlina v sedmi številki iste revije (letnik 55) pa vabijo k razpravi.

Ko smo po letu 1990 zrušili staro gozdarsko zakonodajo, smo se dosledno ravnali po Leninovih načelih in na ruševinah starega zgradili novo. Nismo sledili evoluciji tako kot razumni narodi, ki ohranijo vse, kar je dobro, in izboljšujejo slabo, temveč smo porušili tudi solidne temelje. Gozdarsko politiko so si prilastili ljudje, ki so imeli preveč moči in premalo razuma. Tako je rustikalna demagogija vsilila hibridni zakon o gozdovih, ki je prinesel več škode kot koristi.

V razvitem svetu je že davno prevladalo spoznanje, da so organizacije z ločenimi načrtovalskimi in izvajalskimi funkcijami neučinkovite in obsojene na propad. Učinkovito gozdarstvo je možno samo tam, kjer so upravne in izvajalske funkcije združene v isti osebi. Če izvajalec ne razume, kaj je načrtovalec hotel doseči, tega nikoli ne bo dosegel, velja pa tudi obratno (prosto po Petru Druckerju, guruju svetovnega podjetništva). Razdvojena gozdarska organiziranost je primer endemičnega nerazumevanja povezav med ekologijo in ekonomijo.

Slabosti zakonodaje vidimo tudi v gozdovih. Med državnimi in privatnimi gozdovi se prepad pogloblja, načelo enakega razvoja gozdov, ne glede na lastništvo, pa se spreminja v svoje nasprotje. Izvajanje del je v državnih gozdovih strokovno, tehnično in organizacijsko racionalno, za privatne gozdove tega ne moremo trditi. Le-ti strukturno nazadujejo, saj so iz njih že iztrebili plemenite listavce, podoben genocid preti tudi ostalemu drevmu, ki prinaša dobiček ali vsaj boljši avtomobil. Zgodovina nas dohiteva in z njo časi, ko smo bili bogati s siromašnimi gozdovi.

Naraščanje lesne zaloge in prirastka ne odtehta veliko večjega zniževanja vrednostne pridelave, kajti povečane količine malovrednega lesa ne morejo nadomestiti izpada tržno zanimivih drevesnih vrst in visokovrednih sortimentov. Zaradi pomanjkljive nege ne izgubljam samo vrednostne pridelave, temveč slabimo tudi stojnost sestojev, kar je zaradi vedno pogostejših ujm in polucij še bolj zaskrbljujoče. Zaradi nizke dodane vrednosti bomo s ceneno lesno surovino izvažali samo še znoj in žulje.

V privatnih gozdovih se je povsem ustavila gradnja prometnic, v državnih gozdovih pa se je prepolovila. Brez komunikacij ni mogoče intenzivirati gospodarjenja z goz-